

Хенри Райдър Хагард

ЕРИК СВЕТАОКИЯ

София, 2021

Преводът е направен по изданието
H. Rider Haggard
ERIC BRIGHTEYES

© Издателство „Изток-Запад“, 2021

Всички права на български език запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде възпроизвеждана или предавана под каквато и да е форма и по какъвто и да било начин без изричното съгласие на издателство „Изток-Запад“.

Илюстрации Ланселот Спийд към второто издание, 1891

© Стефан Георгиев, превод, 2021

© Деница Трифонова, оформление на корицата, 2021

ISBN 978-619-01-0876-4

Х. РАЙДЪР ХАГАРД

ЕРИК
КВЕТЛООКИЯ

Превод от английски
Стефан Георгиев

Редактор
Иван Атанасов

— Съдържание —

Посвещение	7
Въведение	9
Глава 1 Как Асмунд Жреца откри Гроа Вещицата	15
Глава 2 Как Ерик се обясни в любов на Гудруда в преспите на Колдбак	23
Глава 3 Как Асмунд покани Ерик на фестивала Юле	33
Глава 4 Как Ерик се спусна по Златните водопади	41
Глава 5 Как Ерик спечели меча Бял огън	50
Глава 6 Как Асмунд Жреца се сгоди за Уна	64
Глава 7 Как Ерик се качи на планината Мосфел и се изправи срещу берсерка Скалагрим	72
Глава 8 Как Оспакар Черния зъб откри Ерик Светлоокия и Скалагрим Агнешката опашка при възвишението Конска глава	84
Глава 9 Как Сванхилд се справи с Гудруда	93
Глава 10 Как Асмунд разговаря със Сванхилд	103
Глава 11 Как Сванхилд се сбогува с Ерик	111
Глава 12 Как Ерик бе обявен за престъпник и пропъден ...	121
Глава 13 Как помощник-капитанът Хол срязва въжетото на абордажната кука	132
Глава 14 Какъв сън сънува Ерик	140

Глава 15	Как Ерик живя в Лондон	153
Глава 16	Как Сванхилд бродеше из моретата.....	161
Глава 17	Как Асмунд Жреца се ожени за дъщерята на Тород Уна.....	170
Глава 18	Как граф Атли намери Ерик и Скалагрим на южното крайбрежие на остров Стреймой	178
Глава 19	Как Кол Слабоумния донесе новини от Исландия	186
Глава 20	Как Ерик получи ново име	195
Глава 21	Как Хол от Литдале занесе новини в Исландия....	203
Глава 22	Как Ерик се прибра в родината	210
Глава 23	Как Ерик гостува на сватбеното тържество на Гудруда Красивата.....	219
Глава 24	Как протече тържеството	227
Глава 25	Как приключи тържеството	235
Глава 26	Как Ерик се осмели да отскочи до Мидалхоф и какво откри той там.....	244
Глава 27	Как Гудруда отиде на Мосфел.....	252
Глава 28	Как Сванхилд получи информация за Ерик.....	261
Глава 29	Как мина първата брачна нощ.....	270
Глава 30	Как дойде утрото.....	282
Глава 31	Как Ерик отпрати хората си от Мосфел.....	291
Глава 32	Как Ерик и Скалагрим видяха бъдещето.....	298
Глава 33	Как Ерик и Скалагрим се биха в последната битка	306

— Глава 1 —

Как Асмунд Жреца откри Гроа Вещицата

Един мъж живееше на юг още преди Тангбранд, синът на Вилибалд, да започне да разпространява учението за Белия Христос* в Исландия. Той се казваше Ерик Светлоокия и беше син на Торgrimur. По онова време никой не можеше да се мери с него по сила, смелост и красота. Пръв бе той в тези неща, но късметът му убягваше.

Две жени живееха също на юг, недалеч от мястото, където Уестманските острови се издигат над морето. Едната беше Гудруда Красивата, а другата – Сванхилд Сиротната, която нямаше баща и бе дъщеря на Гроа. Те бяха полусестри и се отличаваха от останалите жени с красотата си, макар че ги свързваше единствено кръвта им и тяхната омраза.

Ето и историята за Ерик Светлоокия, Гудруда Красивата и Сванхилд, която нямаше баща.

Тези две прекрасни жени видяха светлината в един и същ час. А Ерик Светлоокия беше пет години по-възрастен от тях. Бащата на Ерик бе Торgrimur Желязното стъпало. Той беше силен мъж, но връщайки се веднъж от сеитба, беше нападат от берсерк и загуби стъпалото си, така че оттогава ходеше с дървен крак, обкован отдолу с желязо. Все пак той закла берсерка, както се подпря на една скала, за да запази равновесие. Та заради това геройство хората много го почитаха. Торgrimur беше богат земевладелец, незлобив и

* Съществуват различни теории защо викингите са наричали така Исус, но вероятно не е заради бялата му роба, а защото бил миролюбив, за разлика от кръвожадния Тор, когото пък понякога наричали Червения Тор – и то не само заради червената му коса. – Б.р. [Всички бележки без изрично упоменатите са на автора.]

Тя решише черната си коса и пееше, а в плитчината
пред краката ѝ се полюшваше удавник

с много приятели. На стари години взе за съпруга Саевуна, дъщерята на Тород. Тя беше велика жена, със силен характер и пророчески способности, и можеше да се покрие цялата с косата си. Но тези двамата не се обичаха кой знае колко и създадоха само едно дете – Ерик. Саевуна го роди, когато бе доста възрастна.

Баща на Гудруда бе Асмунд Асмундсон, жрецът на Мидалхоф. По онова време той беше най-мъдрият и богат мъж в юга на Исландия. Притежаваше много ферми, а също и два търговски и един боен кораб, и влагаше пари в различни предприятия. Беше натрупал богатството си чрез викингска работа – обирание на английските брегове – и за делата му на младини в морето се разказваха страховити истории, защото той бе викинг с „червена ръка“. Асмунд беше красив мъж, със сини очи и голяма брада, освен това беше изключително опитен в дейностите, свързани със закона. Обичаше много парите и всички се страхуваха от него. Все пак имаше немало приятели, понеже като остаря, характерът му стана по-благ. Ожени се за Гудруда, дъщерята на Бьорн, която бе мила и кротка по природа, та затова я наричаха Гудруда Хрисимата. Родиха им се две деца – Бьорн и Гудруда Красивата. Бьорн приличаше на баща си като млад, бе силен, коравосърдечен и алчен, а Гудруда, освен чудно красива, бе и мамино момиче.

Майка на Сванхилд Сиротната бе Гроа Вещицата, която беше финландка. Говореше се, че корабът, с който е плавала, при мощна буря от северозапад се опитал да се скрие зад Уестманските острови, но се разбил в скалите и потънал. Всички, като изключим Гроа, попаднали в мрежата на Ран* и се удавили. Тя се спасила благодарение на магическите си способности. Това поне е вярно, защото на сутринта след бурята Асмунд Жреца обикаляше по брега, търсейки избягали коне, когато видя на една скала красива жена с пурпурна пелерина и широк златен пояс на кръста. Тя решише черната си коса и пееше, а в плитчината пред краката ѝ се полюшваше удавник. Асмунд я попита откъде е, а тя му отвърна:

– От Къпалнята на лебеда.

* Норвежка богиня на морето.

После той я попита къде е родът ѝ. Сочейки мъртвеца, тя обяви, че от рода ѝ е останало само това.

– Кой е този? – попита Асмунд Жреца.

А тя се засмя и изпя следната песен:

*Гроа плава от Къпалнята на лебеда,
а боговете на смъртта държат ръката на мъртвеца.
Виж къде лежи нейният нещастен съпруг,
самонадеяният морски крал никога не размахва меч!
Асмунд, задръж тази фуста,
Защото снощи норните* плачеха
и според Гроа говореха за теб.
Да, за теб и за неродените бебета говореха.*

– Откъде знаеш името ми? – попита Асмунд.

– Чайките го изкрещяха, докато корабът потъваше. И други имена чух – за всички трябва да се разкаже история.

– О, страхотен късмет – продума Асмунд. – Чини ми се, че имаш пророчески способности.

– Да – отвърна тя. – Познавам бъдещето и съм красива.

– Така е, наистина си красива. Какво ще правим с този удавник?

– Ще го оставим в ръцете на Ран, за да могат всички съпрузи да почиват.

Хората я избягваха, защото бяха наясно, че е вещица. Но Асмунд я отведе в Мидалхоф и ѝ даде една ферма. Там тя живееше сама, а той се възползваше често от мъдростта ѝ.

После стана така, че Гудруда Хрисимата забременя. И роди момиче – много хубавко, с тъмни очи. Същия ден роди и Гроа Вещицата, пак момиче. А хората се зачудиха кой е бащата, понеже Гроа не бе ничия жена. Жените пуснаха слух, че Асмунд Жреца е баща и на това дете, но когато разбра какво се говори, той се ядоса и заяви, че никога не би посегнал на вещица, пък макар и удивително красива. Все пак не можа да разсее съмненията, че рожбата е негова, тъй като очевидно я обичаше като своя. Но нямаше как да се разбере истината. Почнеше ли някой да я разпитва, Гроа се засмиваше мрачно,

* Жени-магьосници, определящи съдбата на хората и боговете.

какъвто навик имаше, и казваше, че не знае нищо по въпроса, че никога не е виждала лицето на бащата, който излизал от морето нощем. Поради тази причина някои заключиха, че бащата е или някой магьосник, или призракът на нейния покоен съпруг; други твърдяха, че Гроа лъже, както често правят жените при подобни обстоятелства. Въпреки одумванията, детето се задържа на белия свят и получи името Сванхилд.

Час преди да се роди детето на Гудруда Хрисимата, Асмунд напусна къщата си и се отправи към храма, за да поддържа свещения огън, който трябваше да гори денонощно на олтара. След като нахвърля съчки, той седна на пейката отпред и докато се вираше в образа на богинята Фрея, заспа и сънува много лош сън.

Сънува, че Гудруда Хрисимата ражда прекрасен гълъб с пера от сребро, а Гроа Вещицата – златна змия. Змията и гълъбът живееха под един покрив, като влечугото постоянно се опитваше да убие гълъба. После долетя голям бял лебед, минавайки над хълма Колдбак. Езикът му беше като остър меч. Лебедът видя гълъба и се влюби в него, а гълъбът се влюби в лебеда; но змията изпъзля до тях, надигна се, засъска злобно и се опита да ухапе гълъба. Обаче лебедът го предпази с крилата си и пропъди змията. Тогава дойде Асмунд и подплаши лебеда, както лебедът бе подплашил влечугото. Птицата се издигна високо и полетя на юг, а змията влезе в морето и заплува. Гълъбът оклюма, след което ослепа. Не след дълго от север долетя орел. Опитваше се да хване гълъба, който обаче, надавайки крясъци, винаги се измъкваше на косъм. После от юг се появи лебедът. Летеше тежко, защото около врата му се бе увила златната змия. До тях хвърчеше гарван. Белият красавец забеляза орела, изкряска мощно и изтръска от шията си змията, която се понесе като златен лъч към морето. Орелът и лебедът влязоха в жестока схватка. Лебедът сваля орела и го разпердушини с удари с крилата си, сетне кацна до гълъба и го успокои. Но от къщата наизлизаха хора. Те започнаха да стрелят с лъкове по лебеда, като по този начин го принудиха да отлети – Асмунд не беше сред тях. Натъжен, гълъбът отново оклюма. Лебедът пак дойде заедно с гарвана. Срещу тях обаче се изправи голямо войнство – всички роднини на Асмунд, съседите му, някои

от другите жреци и хора, които той не познаваше дори по физиономия. Лебедът прехвъркна до сина му Бьорн и го съсече с езика си, наподобяващ меч. Много други воители закла по същия начин. Гарванът също убиваше с железните си клон и нокти, така че родата на Асмунд се разбяга. Уморен, лебедът легна до гълъба и заспа. Междувременно златната змия изпъзля от морето. Засъска в ушите на хората и те се окуражиха и тръгнаха подир нея. Тя се промъкна до лебеда и се омота около врата му, после ухапа гълъба и го уби. Лебедът и гарванът се събудиха и се сражаваха, докато не загинаха всички привърженици на Асмунд. Но змията все още бе плътно прилепнала към шията на лебеда. Змията и лебедът паднаха в морето, а далеч на хоризонта бушуваше огън.

Асмунд се събуди разтреперан. Напусна храма. Тогава до него дотича плачеща жена.

– Побързай, побързай! – викна тя. – Роди ти се дъщеря. Но жена ти Гудруда умира!

– Наистина? – простена жрецьт. – След лошия сън – лоши новини.

Гудруда Хрисимата береше душа в нишата с леглото в голямата къща в Мидалхоф.

– Тук ли си, съпруже? – простена тя.

– Тук съм, жено.

– Дойде в лош час, последния ми. Слушай сега. Вземи новороденото и го целуни, и с вода го залей, и го кръсти на мен.

Асмунд я послуша.

– Чуй ме, съпруже. Отнасях се добре към теб, макар ти да не бе особено добър към мен. Има начин да изкупиш вината си. Закълни се, че макар тя да е момиче, няма да позволиш да бъде затрита; че ще се грижиш за нея.

– Заклевам се – рече той.

– Закълни си и че няма да вземеш онази вещица Гроа за жена, че изобщо няма да се занимаваш с нея. За твое добро е; тя ще те затрие, ако не ме послушаш. Заклеваш ли се?

– Заклевам се.

– Радвам се. Но, съпруже, ако пристъпиш клетвата си, дори и само в мислите си, злини ще връхлетят теб и дома ти. А сега се сбогувай с мен, защото си отивам.